

Naz İle Seslere Yolculuk

Editör:

Öğr. Gör. Sinan Tarkan ASLAN

Avrupa
Birliği **sivil
düşün**

NAZ İLE SESLERE YOLCULUK

ISBN

978-625-7245-65-4

© Copyright 2021, Eğiten Kitap Yayıncılık Org. Tic. Ltd. Şti.

Bu kitabın basım, yayın, satış hakları Eğiten Kitap Yayın Organizasyon Ltd. Şti.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri fotokopi yoluyla, mekanik, elektronik, manyetik ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Kitabın içeriğinden yazarlar sorumludur.

Editör, Öğr. Gör. Sinan Tarkan ASLAN
Genel Yayın Yönetmeni, Özgür DOĞAN Aydın TEKİN
Genel Yayın Koordinatörü, Yeter KARAÇAM Ayşe
Grafik Tasarım, SOLMAZ Eğiten Matbaacılık
Resimleyen, 2021 47083 47083
Baskı,
Ankara,
Yayınevi Sertifika No,
Matbaa Sertifika No,

EMEĞİ GEÇENLER

Prof. Dr. Esra YÜCEL, Hacettepe Üniversitesi, Ankara
Dr. Öğr. Üyesi Asuman ALNIAÇIK, Başkent Üniversitesi, Ankara
Dr. Öğr. Üyesi Şenay ALTINYAY, Gazi Üniversitesi, Ankara
Uzm. Ody. Sevginar ÖNDER, Bilkent Şehir Hastanesi, Ankara
Öğr. Gör. Ayşe ENERGIN, Uludağ Üniversitesi, Bursa
Arş. Gör. Merve İKİZ, Hacettepe Üniversitesi, Ankara
Arş. Gör. Nuriye YILDIRIM GÖKAY, Gazi Üniversitesi, Ankara
Songül ELMACI DÜNDAR, İşitme Konuşma ve Ses Bozuklukları Uzmanı/Psikolog, Ankara
Döndü DURĞUT, İşitme Engelliler Öğretmeni, Konya
Şule ÖZDEMİR, Odyolog, İzmir
Hatice ÇANKIR, Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği Başkanı, Ankara
Savaş SEYHAN, Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği Başkan Yardımcısı, Ankara
Öğr. Gör. Sinan Tarkan ASLAN, Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği Yönetim Kurulu Üyesi, Isparta
Dinemis AKTAN, Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği Yönetim Kurulu Üyesi, Ankara
Gonca İLERİSOY, Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği Yönetim Kurulu Üyesi, Ankara
Ebru ALAGÖZ, Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği Bursa İl Temsilcisi
Engin ÜNALAN, Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği Adana İl Temsilcisi
Oğuzhan CERAN, Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği Konya İl Temsilcisi
Nimet SARIKAYA, Kütahya

Bu kitap, Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır.

İçeriğinin sorumluluğu "BİYONİK KULAKLI ÇOCUKLAR DERNEĞİ"ne aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği; kendisi ya da çocukları koklear implant kullanan kişiler tarafından yönetilen hak temelli çalışan bir sivil toplum kuruluşudur.

Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği; özellikle koklear implant kullananlara yardım etmeyi amaçlasa da işitme cihazı kullanan ya da herhangi bir cihaz kullanmayan tüm işitme engellilere kucak açan, merkezi Ankara'da olan ve pek çok ilde temsilciliği bulunan bir dernektir.

Kitap yazılırken işitme engelli ya da işitme kayıplı çocuğu olan ailelerin "seslerin dünyası" na yolculuk tecrübelerinden esinlenilmiş, böylelikle işitme engelli ya da işitme kayıplı çocuğu olan ailelerle benzer tecrübeleri yaşamış ailelerin bir araya getirilmesi amaçlanmıştır.

Biz, *Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği* ailesi olarak, ne hissettiğinizi anlıyor ve bu yolda size destek olmak istiyoruz.

Yalnız değilsiniz.

İşitme engelli çocuklarımıza iyi bir gelecek sağlamak mümkün. Başarıya ulaşmak elimizde.

Yapabilirsiniz.

✉ E-posta: biyonik.der@gmail.com Web sitesi:

🌐 <http://biyonikder.org/.tr> Instagram:

📷 [biyonik_kulakli_cocuklar](#) Facebook: Biyonik Kulaklı

👤 Çocuklar Derneği Grubu
<https://www.facebook.com/biyonik.der.12>

🐦 Twitter: https://twitter.com/Biyonik_Der

📺 Youtube: Biyonik Kulaklı Çocuklar Biyonik-Der

BIYONİK - DER:

Balgat Mah. Ceyhun Atıf Kansu Cad. Esen İş Merkezi No:26/B
İç Kapı: 5/B ÇANKAYA-ANKARA

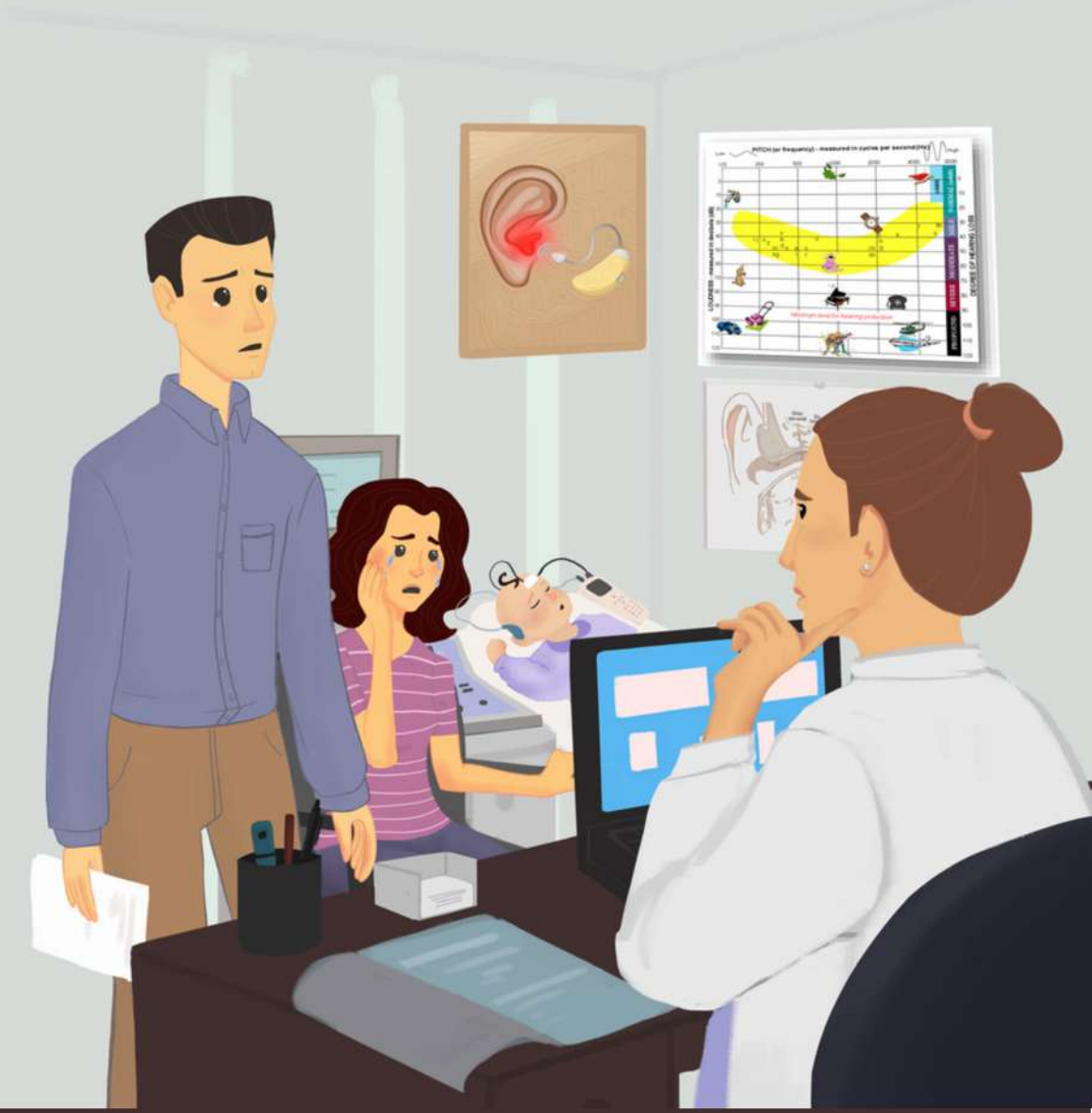
MERHABA,

Haydi gelin, Naz'ın ailesi ile tanışalım: Naz'ın annesi Elif, insanlara yardım etmeyi çok sever, yardım derneklerinde gönüllüdür. Evinde şarkılar söyleyerek çiçekleriyle ilgilenirken kızını kucağına alıp ona ninniler söyleyeceği günleri heyecanla bekler. Naz'ın babası Ahmet ise, belediyede işçi olarak çalışır, gülümsemenin ve saz çalarak türkü söylemenin kendisine yaşam enerjisi verdiğini düşünür. Neşe içinde, kızlarını bekledikleri evlerinde, iki geveze muhabbet kuşu da eşlik eder onlara.

Naz doğduğunda tüm ailede bir bayram havası yaşandı, doğum planlandığı gibi olmuştu, annesi kulağına gülümseyerek fısıldadı:

- Adını Naz koyduk ama zorluklar karşısında sen sakın nazlanma.

Her şey yolunda gibi gözüküyordu ancak Naz bebek, hastaneden ayrılmadan önce yapılan işitme tarama testinden geçememişti.1 Ahmet'in rengi sapsarı kesildi ve kaygı dolu gözlerle sordu:

– Şimdi ne yapacağız, başka test yapılacak mı? Bizi asla duyamayacak mı?

Elif, kısa bir baygınlık geçirdi, yakınında bir koltuğa ilişti ve ağlamaya başladı:

– Anne diyemeyecek.

Odyolog:

- Üzüntünüzü anlıyorum ama bunları konuşmak için çok erken, kızına daha ileri seviye işitme testleri yapıldıktan sonra net bilgi verebiliriz. Odyolog, aileyi il merkezinde bulunan bir hastaneye yönlendirdi.

Hastaneden taburcu olduklarında evlerine giderken Elif ve Ahmet, yol boyunca konuşmadılar, ikisi de üzgün ve endişeliydi. İkisinin aklında da onlarca soru vardı. Üzüntüden kendilerini evde sabırsızlıkla bekleyen anne, babalarını unutmuşlardı bile. Eve geldiklerinde içeri girer girmez Naz'ın anneannesi pembe pembe yanaklı ama sürekli ağlayan sevimli Naz'ı kucağına aldı ve onunla konuşmaya başladı:

- Ah ne çok ağladın sen öyle, kıyamam sana, ne de tatlı bir bebeksin.

Elif ve Ahmet vakit kaybetmeden olan biteni teker teker ailelerine anlattılar. Evdeki bayram havası sona ermişti. Naz'ın anneannesi, babaannesi ve dedeleri doğruluğuna inanmak istedikleri pek çok cümle sarf ediyorlardı:

- Benim torunumda hiçbir şey yok şu gözlere baksana, ne testiymiş öyle.
- El kadar bebeğin işitme testi mi olurmuş? İşitme testi büyüyünce yapılır.
- Ben onu bizim köydeki hocaya bir okutayım, hiçbir şeyi kalmaz.
- Böyle torunumu şimdiden hastane hastane gezdirmeyin daha çok küçük, zamanla duyar.
- Testleri yanlıştır beş dakikada ne ölçülürmüş öyle.
- Bu çocuk duyuyor duymayan çocuk böyle mi bakar?
- Bizim komşunun çocuğu da altı yaşına kadar konuşmadı, herkes duymuyor zannetti ama sonradan çenesi bir açıldı sormayın.
- Kendinizi boşuna üzme bu çocuk turp gibi maşallah.2

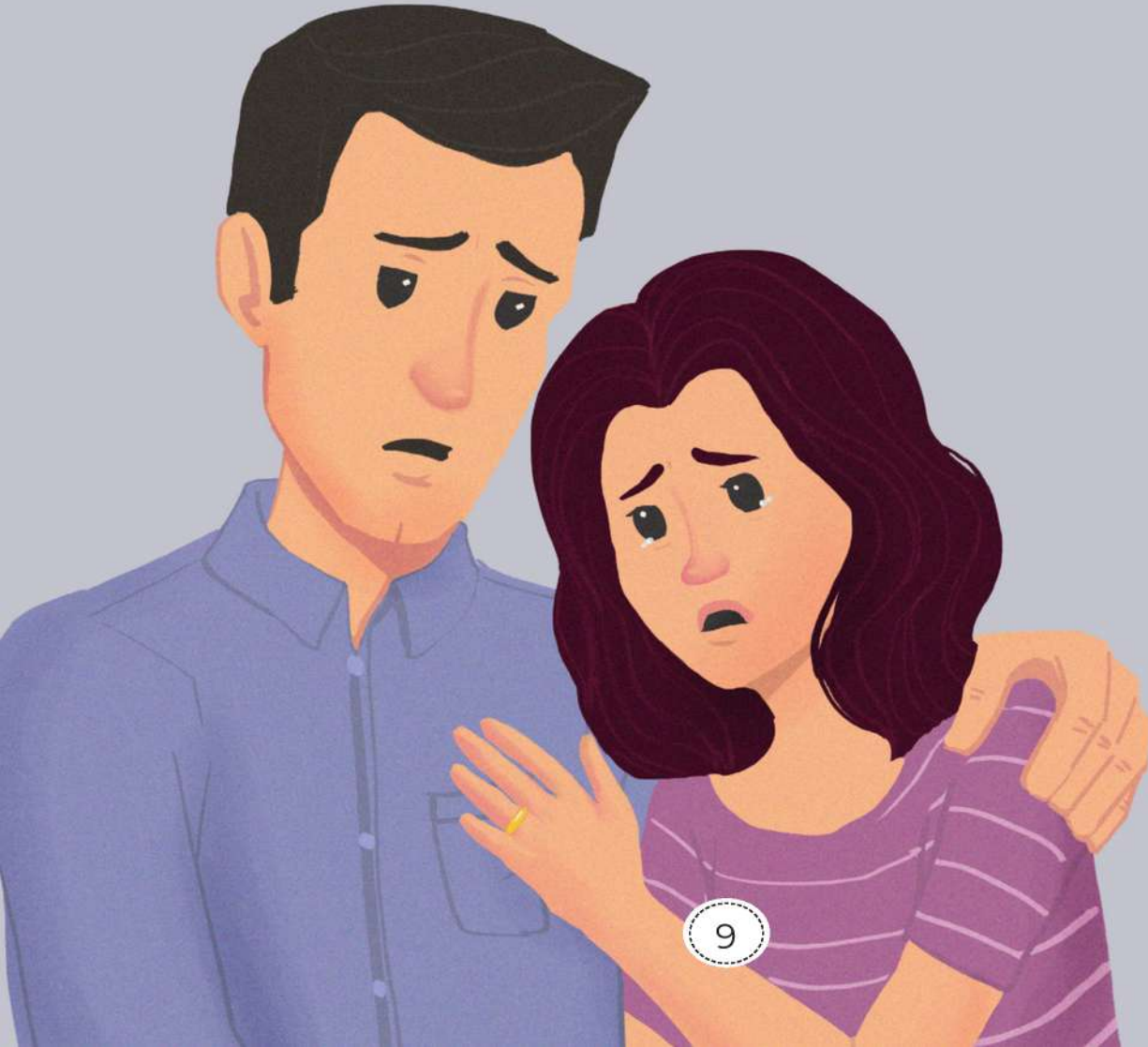
Aile büyükleri evlerine gittikten sonra, Naz'ın anne ve babası sarıldılar. Elif: - Kızımız için ne gerekiyorsa yapalım, bir an önce ileri tetkikler için hastaneden (3. basamak bir hastane) randevu alalım.

Ahmet:

- Büyüklerimizin dedikleri ne olacak, bana da sanki duyuyor gibi geldi. Beklersek gerçekten zamanla duyar mı acaba?

Elif, hemen cevap verdi:

- Ben başkalarının söylediğine değil hastanenin koyduğu teşhise bakarım.*

Elif ve Ahmet, birkaç gün sonrası için Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nden randevu aldılar ve randevu günü geldiğinde erkenden hastaneye gittiler. Naz'ı önce kulak burun boğaz (KBB) doktoru görecekti sonra da Naz'a test yapılacaktı.

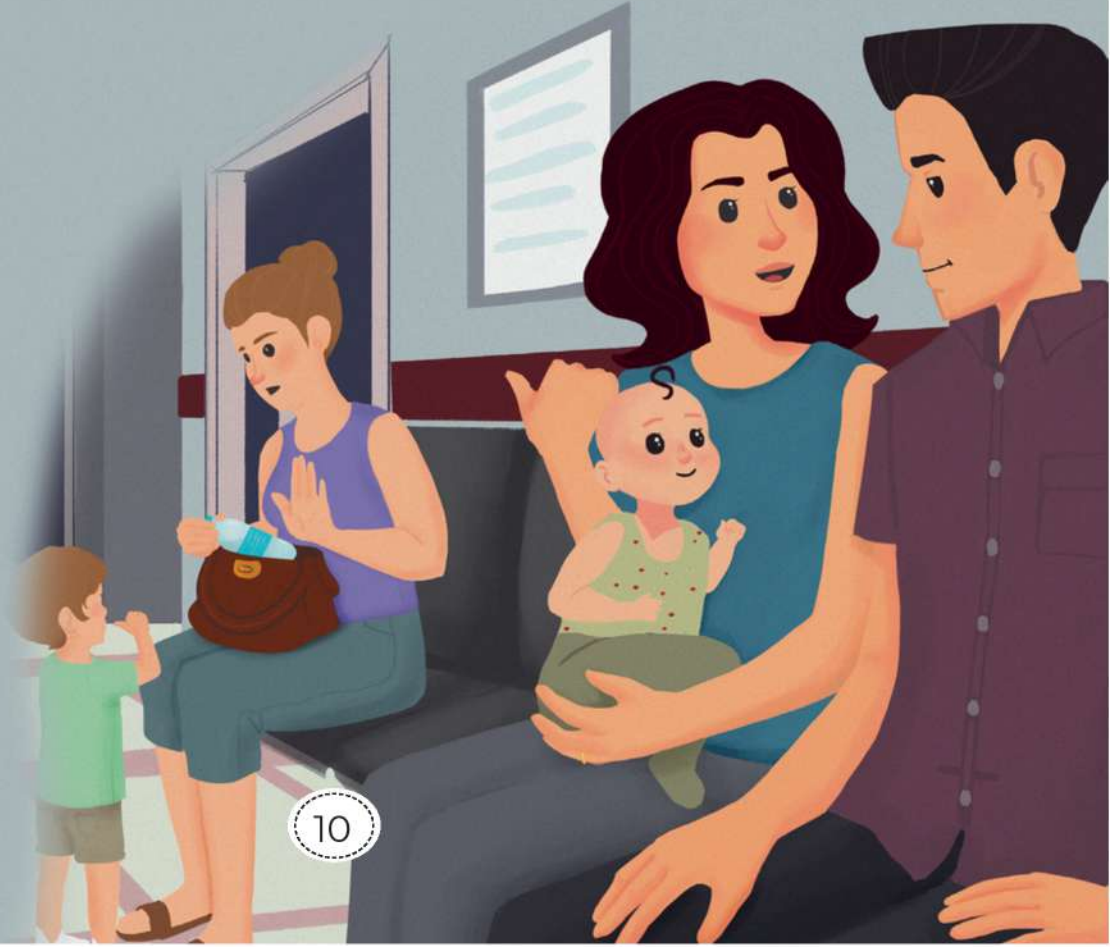
Koridorda annesine işaretlerle bir şeyler anlatan üç dört yaşlarında bir çocuk gördüler. Elif, merakla çocuğun annesinin yanına gitti. Bir süre sohbet ettiler. Ahmet'e konuşulanları heyecan ve endişeyle anlatan Elif:

- Çocuk, doğduğu zaman yapılan işitme taramasından geçememiş test için başka hastaneye göndermişler ancak aile büyükleri, "Allah isteseydi iki kulak veremez miydi?" deyince anne, eşini dört yıl boyunca ikna edememiş, sonunda bu duruma dayanamamış, oğlunu, test yaptırmaya getirmiş. Yavrucak, hiçbir şey duyamıyor ve konuşamıyormuş. Konuşmayı öğrenemediği için çok ağlıyor-muş ve sürekli işaretlerle anlatmaya çalışıyormuş.

Elif ve Ahmet iri iri gözlerle kendilerine gülümseyen küçük Naz'a baktılar. Elif, devam etti:

- Gördün mü bak, bu işlerde uzmanların söylediklerinin dışına çıkmamak gerek. Ahmet, artık tümüyle ikna olmuş bir ses tonuyla,

- Haklısın, diyerek derin bir nefes aldı. İkisi de anne ve babalarının sözlerini dinlemeyip hastaneye gelerek çok doğru bir karar verdiklerini düşünüyorlardı.

KBB doktorunun muayenesinden sonra odyolog Ferda Hanım'la tanıştılar. Naz'a tekrar işitme testi yapıyordu. Bu sırada Elif ve Ahmet de ilk hastane-deki odyologun dediğini düşünüyorlardı; "bazen kulakta sıvı olabiliyor, testleri yanıltabiliyor." Sessizce bu ihtimalin gerçekleşmesi için dua ettiler. "Birazdan Ferda Hanım boşuna endişelendiğimizi, Naz'ın kulak sıvısı nedeniyle işitme ta-rama testinden geçemediğini, her şeyin yolunda olduğunu söyleyecek." diyerek birbirlerine moral vermeye çalışıyorlardı.

Odyolog Ferda Hanım, testi tamamladıktan sonra yanlarına geldi ve onlara:

- Bu test, önceki testi doğruluyor. Bebeğinizin işitme kaybı var ama tam anlamıyla belirlemek için ABR testi randevusu vereceğiz. Elif ve Ahmet, bu yaşananların bir kabus olmasını istiyorlardı, her şeyin kötü bir rüya olduğunu, hastaneden çıkıp ve keyifle evlerine gideceklerini düşünürlerken odyoloğun se-siyle irkildiler:

- Randevunuzu bir ay sonraya veriyorum, bebeğinizin testi, o uykudayken yapılacak, bir gün önceden uyutmayın ki testi sorunsuz gerçekleştirebilelim.3

Onlar, yine yol boyunca konuşmadılar ve ağlama sesleri yol boyunca devam etti. Günler geçmek bilmiyordu. Üzgün ve endişeliydiler.

Nihayet test günü gelip çatmıştı. Bera testine küçük Naz, annesiyle birlikte girdi. Test bittiğinde odyolog Ferda Hanım ve KBB uzmanı, Elif ve Ahmet'i çağırdılar. Ferda Hanım:

- Naz'ın ileri düzeyde işitme kaybı var.

Elif ve Ahmet aynı anda yaşlı gözlerle Ferda Hanım'a sordular:

- Peki duyabilecek mi konuşabilecek mi?

- Elbette duyacak ve konuşabilecek; Naz'ın işitme tüycükleri, sesi iletmek için yeterli değil, bu sebeple de Naz, önce güçlü bir işitme cihazı takmak zorunda, sonrasında ise doğru ve sistemli bir eğitimle yol alacağımıza inanıyorum. Size tavsiyem bu süreci bir an önce kabullenmeniz. Bunu ne kadar çabuk kabullenirsiniz o kadar hızlı yol alabiliriz. Sakın üzüntü ve korkuyla vakit kaybetmeyin, öyle yaparsanız asıl o zaman Naz'a zarar verirsiniz. Biz erken teşhis ve erken cihazlanma ile bu engeli aşacağız, göreceksiniz.

Ferda Hanım, teskin eden bir sesle devam etti:

-Bir yaşına kadar işitme cihazı kullansın.4 Amacımız işitme cihazı ile mevcut işitmesini maksimum seviyede kullanmasını ve işitmeyi öğrenmesini sağlamak. Bu, fonksiyonel işitme performansının gözlemlenebilmesi, implant gerekliliğinin ortaya konması hakkında fikir sahibi olmamızı sağlayacaktır. Eğer istediğimiz gelişimi sağlayamazsak dünyada ve ülkemizde son derece başarılı sonuçlar aldığımız koklear implant cihazını5, ameliyatla Naz'a da takabiliriz. Ancak hangi cihazı takarsak takalım önemli olan, düzenli takip ve işitsel eğitimidir.

Ferda Hanım, Elif ve Ahmet'e tebessüm ederek ekledi:

- Bizlerle ve eğitimcilerinizle işbirliği içinde, pes etmeden çalışırsanız, güzel günler göreceğinizden emin olabilirsiniz. Ses çalışmalarına ne kadar erken başlarsak o kadar hızlı gelişim sağlarız. Size, bu süreçle ilgili birkaç broşür vereceğim, dedi. Ayrıca, Naz'la konuşmaya devam etmeleri ve Naz'ı, sesini kullanması için cesaretlendirmeleri, ona örnek olmaları gerektiğini de söyledi. Şunları ekledi:

- Önce güçlü bir işitme cihazı almanız gerekiyor, sonrasında hastaneden Çözger6 çıkartmanız ve ücretsiz eğitim alabilmeniz için de ayrıca İlçe Milli Eğitime bağlı Rehberlik Araştırma Merkezinde Eğitim Raporu7 almanız gerekiyor. Bu raporlarla birlikte işitme engellilerle çalışan deneyimli ve alan uzmanlarının olduğu rehabilitasyon8 merkezlerinden birkaçını ziyaret ederek uygun gördüğünüz bir eğitim merkezinde eğitime başlamanızı öneririm. Tavsiyemiz bu süreci mümkün olan en kısa sürede tamamlamanızdır.

Günler hızla geçti ve Naz, üç aylık olduğunda Ferda Hanım, işitme cihazlarını taktı. Naz, cihazları takmak istemedi. Ses verildiğinde ise gözlerini irice açarak hiç ağlamadığı kadar yüksek sesle ağlamaya başladı.

Odyolog Ferda Hanım:

- Cihazlarını mutlaka uyandıktan sonra takın, uyuduktan sonra çıkartın eğer zaman geçtikten sonra da takmak istemezse nedenini kontrol etmemiz için mutlaka bir randevu planlaması yapalım.

Naz, eve gidene kadar ağladı, öyle güçsüz düşmüştü ki annesinin kucağında uyuyakaldı. O gün herkes çok yorulmuştu, yola sabırla devam etmeleri gerektiğini biliyorlardı. Alanlarında başarılı ve fedakar uzmanlarla çalışıyorlardı. Bu onlara güven veriyordu.

Zaman bu şekilde ilerliyordu, Naz artık altı aylık olmuştu. Elif ve Ahmet, birkaç rehabilitasyon kurumunu ziyaret edip il merkezinde işitme engellilerle çalışan deneyimli ve alan uzmanlarının olduğu rehabilitasyon merkezine gitmeye karar verdiler. Hastaneden aldıkları ÇÖZGER ve Eğitim Raporunu kuruma teslim ettikten sonra eğitim günleri ve saatlerini, kurum öğretmeniyle birlikte planladılar.

ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON MERKEZİ

NAZ'IN EĞİTİMİNİN İLK GÜNÜ

Eğitimin ilk günü, büyükanne ve büyükbaba da orada, onlarlaydı. Onlar da rahatlamış görünüyorlardı. Heyecanlıydılar, herkesin yüzünde bir gülümseme vardı. Tüm aile Naz'ın öğretmenini can kulağıyla dinliyor, söylenenleri anlamaya çalışıyordu.

Öğretmen, ses merkezi gelişmemiş olduğu için Naz'ın ses hafızasının bulunmadığını, bu nedenle ona, etraftaki tüm seslerin, tüm sözcüklerin sabırla tanıtılması ve tekrarlanması gerektiğini, ifade etti. Boş su şişelerinin içine makarna, pirinç, nohut gibi ses çıkararak şeyler doldurmalarını ve evdeki eşyalarla olabildiğince yüksek ses çıkaran Naz'ın dikkatini çekmelerini tavsiye etti. Böylelikle Naz, önce seslerin varlığından haberdar olacak ve eğitimlerle sesi fark etmeyi, ayırt etmeyi öğrenecekti.

Ahmet:

- Yani biz burada eğitileceğiz ve öğretilenleri evde uygulayacağız.

Öğretmen:

- Kesinlikle öyle, 0-3 yaş aile eğitiminin de öncelikli olduğu dönemdir. Burada biz, size yöntemleri ve uygulama örnekleri göstereceğiz, siz de bu yöntemleri evde kullanacaksınız.

Elif ve Ahmet eve giderken artık sessizliğe ve gözyaşlarına son vermişlerdi, yol boyunca heyecanla neler yapmaları gerektiğini konuşuyorlardı. Artık Naz da eskisi kadar ağlamıyordu.

Elif:

- Naz ile konuşmaya, ninni söylemeye devam etmeliyim ve ona ses çıkaran bazı şeyler bulmalıyız.

Ahmet:

- Günlük hayatta duyulacak çok şey var. Naz'ın seslere tepki verdiğini görmek için sabırsızlanıyorum.

Ahmet'in aklına sazı geldi ama daha çok erken olduğunu düşünerek sustu.

O gün, aylardan beri ilk defa etraflarını saran kara bulutun dağılmaya başladığını hissettiler. Eve geldiklerinde muhabbet kuşlarının, uzun bir aradan sonra yine şakıdığını fark ettiler.

Elif ve Ahmet, Naz'ın uyanık olduğu saatlerde mutlaka işitme cihazlarını taktığından ve cihazın çalıştığından emin oldular; onun sesleri fark etmesi için söylenen her şeyi yaptılar.¹¹

Günler böylece geçerken Naz sadece çok yüksek sesleri işitiyor gibi görünüyör, pek tepki vermiyordu.

Bir sonraki klinik randevu zamanı gelmişti. Randevuya gittiklerinde Ferda Hanım, onlara koklear implantın faydalı olabileceği konusunda bir öneride bulundu:

- İmplant değerlendirmeniz için randevu ayarlayacağım.

Elif ve Ahmet, Naz'ın ameliyat geçirmesi konusunda endişeliydi. Elif, "O çok küçük" diye fısıldadı ve kızına sıkıca sarıldı.

Odyologları Ferda Hanım onlara işitme engelli çok sayıda çocuğun koklear implant ile duyabildiğini ve konuşabildiğini anlattı ve koklear implantın nasıl çalıştığını açıkladı.¹²

Ahmet:

- Kulağa çok güzel geliyor ama ya Naz'da işe yaramazsa?

Ferda Hanım gülümsedi ve dedi ki:

- Başlangıçta tüm ebeveynler endişelenir. Bu çok doğal. Ameliyat büyük bir karar, ancak merak etmeyin ülkemizde cerrahlar, bu konuda çok başarılılar ve ameliyatın komplikasyon riski de çok az. Naz için koklear implantın en iyi seçenek olduğundan emin olmak adına onu tam bir değerlendirmeye alacağız. Siz de bu sırada bu konuyla ilgili tüm sorularınızı sorabilirsiniz.

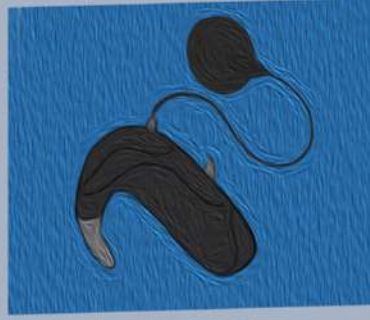
Ferda Hanım konuşmaya devam etti.

- Sonuçlar değişkenlik gösterir, ancak ek engeli olmadığı sürece, erken yaşta koklear implant kullanan ve doğru biçimde eğitim alan çocuklar, dinlemeyi ve konuşmayı öğrenebilirler, hatta bu yöntemle, farklı engelleri olan çocuklar da büyük fayda görebilirler, dinleme sadece işitme ile ilgili bir fonksiyon değildir, dinlemeye bilişsel süreçler de dahil olur.

- Bu süreçte sizin de çok önemli sorumluluklarınız olacak, Naz'a; dikkat etme, paylaşma, düşünme, problem çözme gibi davranışların kullanılacağı ev ortamları oluşturmalsınız.

Ferda Hanım bu cümlelerinin ardından onlara koklear implant kullanan çocukların aileleri ve yetişkin kullanıcılar tarafından kurulan Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği ile temas kurmalarını, sosyal medya hesaplarını takip etmelerini önerdi ve Biyonik Der'in broşürünü verdi.

- Onlar da daha önce bu süreçten geçmiş aileler, sizlerle tecrübelerini paylaşmaktan memnun olacaklarına eminim.

Eve döndüklerinde, Elif, klinikten verilen Biyonik Der broşürünü incelerken Naz ve babası kafeste şakıyan muhabbet kuşlarıyla oynuyorlardı.

Elif, eşine:

- Aaaa, bak! Kulağında şu şeylerden olan bir bebek! diyerek Ahmet'in yanına gitti:

- Biyonik Kulaklı Çocuklar Derneği, çocukları koklear implant kullanan ebeveynler ve koklear implant kullanıcıları tarafından yönetilen bir dernektir, diye yazıyor. Yani bizim yaşadıklarımızı yaşayan insanlar kurmuş bu derneği, bu dernek, bize çok faydalı olabilir. Bir telefon numarası var, onları hemen arayacağım, diyerek numarayı aradı.

Telefonu kapattığında gülümsüyordu:

- Bu çok faydalı bir dernek. Bana implantlı olup konuşma dilinde yaşlılarını yakalayan pek çok çocuk olduğunu, kızımızın spor yapabileceğini hatta müzik aleti çalabilecek kadar iyi duyacağını, her anlamda çok başarılı olabileceğini anlattılar. Yakında bir etkinlikleri varmış bizi orada görmekten memnun olacaklarını söylediler. Düşünsene bizim yaşadığımız süreci yıllar önce yaşamış birçok aile ile tanışma fırsatımız olacak.

Ahmet'in mutluluktan gözleri dolmuştu:

- Bu muhteşem bir haber, desene Nasrettin Hoca misali, damdan düşenlerle buluşacağız, gülümsüyordu. İki de çok heyecanlanmıştı.

Elif ve Ahmet, kısa adı Biyonik Der olan derneğin facebook, instagram, twitter hesaplarını ve web sayfalarını incelediklerinde henüz ameliyat olmuş pek çok çocuk ve yanlarında mutlulukla gülümseyen ailelerin fotoğraflarını görünce çok şaşırdılar. Minik minik bebeklerin kulakları tırtıl kozası örülmüş gibi bembeyaz bir bandajla sarılmıştı. Elif'in o kozanın içinden seslerin doğacağına olan inancı, sayfaları inceledikçe artmaya başladı. Yüzünde gülümsemeyle eşine:

- Ameliyatı hızlandırmak için ne gerekiyorsa yapalım, bir an önce kızımın seslere kavuşmasını istiyorum.

Elif'in hayallere dalması fazla uzun sürmedi.

Elif ve Ahmet, Bionik Der ile yaptıkları telefon görüşmesinde bir sürprizle daha karşılaştılar. Buldukları ilçede koklear implantlı, üç yaşında, Can adında bir çocuk olduğunu öğrendiler ve Can'ın annesi Fatma Hanım'ın iletişim bilgilerini aldılar. Bu beklenmedik haber, onlara çok büyük bir mutluluk ve güven verdi. İlk fırsatta aileyle görüşmeye karar verdiler. Bu heyecanla huzurlu bir gece geçirdiler.

Elif ve Ahmet, Can'ın ailesini ziyaret etmeden önce birkaç tane kitapçık okudular ve koklear implanttan elde edilen sonuçların herkeste farklılık gösterdiğini öğrendiler. Aslında tam olarak ne beklemeleri gerektiği konusunda pek emin değillerdi. Bu sebeple de kısa süre içinde Can'ın ailesini ziyarete gittiler. Onun işitip, konuşabildiğini görünce yüreklerine su serpilmişti.

Can'ın babası Ali Bey, onlara ameliyat için endişelenmemeleri gerektiğini söyledi ve Can'ın kulağının arkasındaki minik yara izini göstererek:

- Çocuklar ameliyat sonrası bir ya da iki günü hastanede kalırlar ama bu korkulacak bir şey değil, dedi.

Fatma Hanım, eşinin sözlerini başıyla onaylayarak şunları ekledi:

- Naz'ın, ameliyattan sonra, seslere tepki vermesi zaman alabilir. Eğitime gitmeyi sakın aksatmayın. Eğitim merkezinde verilen eğitim, bize de evde nasıl çalışacağımızı öğretir. Oradaki eğitimi evlerimizde, uzmanların önerileri doğrultusunda, onun bir çocuk olduğunu da unutmadan, oyunlarla uygulamamız gerekiyor. Ayrıca çocuğunuzun gelişimini başka çocuklarla kıyaslamayın. Bu sizi strese sokar ve çocuğunuzu hırpalamanıza neden olur, siz sadece uzmanları dinleyin. Mesela bizim Biyocan implant ameliyatı olduktan 6 ay sonra kelimeleri çıkarmaya başladı. Elif şaşkınlıkla sordu:

- Çocuğunuzun adı Can değil mi neden Biyocan dediniz? Fatma Hanım gülümseyerek cevap verdi:

- Bizim çocuklarımız ses savaşçıları, sesi bulmak için sessizlikle savaşıyorlar. Biz de onların isimlerini süper kahramanların isimlerine benzeterek, halk arasında koklear implanta biyonik kulak dendiği için isminin başına "Biy" ekliyoruz. Oğlumuz Can'a, «Biyocan» diyoruz.

Elif, bundan çok hoşlanmıştı, gülümseyerek:

- O zaman bizim Naz da ameliyattan sonra süper kahraman mı olacak? Biyonaz... Kulağa çok güzel geliyor.

Elif ve Ahmet:

- Çok şey öğrendik sizlerden içimiz o kadar ferahladı ki anlatamam, size, Biyocan'ımıza ne kadar teşekkür etsek azdır.

Artık daha iyi hissediyorlardı. İçleri rahatlamıştı. O sırada, uzunca bir süredir oyuncaklarıyla oynayan Biyocan, elindeki hayvanı göstererek, annesine doğru seslendi:

- Anneeee hav hav.

Elif iyice şaşırmıştı, heyecanla Biyocan' a yaklaştı:

- Sen ne güzel ANNE diyorsun, benim Naz'ım da bir an önce Biyonaz olsun ne olur, Naz'ım da bana ANNE desin.

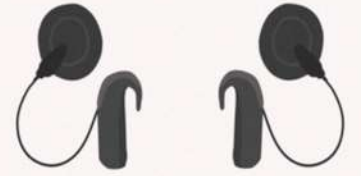

Günler hızla geçti ve Naz'ın değerlendirme günü geldi çattı. Hastanede, Naz'a yeniden işitme testi yapıldı, KBB doktoru ve Ferda Hanım'ın dil gelişimi değerlendirmesinden sonra Naz'ın dosyası, koklear implant heyetine¹³ iletildi.

Heyet tarafından Naz'ın koklear implanta uygun olduğu söylendiğinde tüm aile, çok heyecanlandı. Artık sadece son tetkik olarak MR14 çekilmesi gerekiyordu. MR sonucunu gören KBB doktoru Naz'ın çift taraflı (bilateral) impanta da uygun olduğunu söyledi. Odyolog Ferda Hanım:

- Biz, Naz'ın da normal bir işitmeye sahip herkes gibi iki kulağıyla duymasını isteriz, dedi ve iki kulakla işitmenin yön tayini ve sesin derinliğini algılamadaki öneminden söz etti. Bununla birlikte implantın birine, herhangi bir şey olduğunda diğeriyle işitmenin kesilmeden devam edebileceğini söyledi.

- Çift taraflı implant pek çok konuda avantaj sağlar ayrıca ameliyat stresini de bir kez yaşamış olursunuz, diye ekledi.

Elif, akşam Biyocan'ın annesi Fatma Hanım'la yaptığı telefon görüşmesinde onun, ikinci implant hakkındaki fikrini sordu. Fatma Hanım tavsiye ettiğini, üyesi olduğu Biyonik Der'in bu konuda büyük bir mücadele vererek çift implantı ülkemize kazandırdığını, öncesinde insanların, ikinci ameliyat için büyük bedeller ödediklerini söyledi. Biyocan'a da ekonomik nedenlerle ödemeler SGK kapsamına alınana kadar çift koklear implantı yaptıramadıklarını fakat ikinci implant SGK kapsamına girer girmez ameliyatın yapıldığını ve ikinci implant takıldıktan sonra Biyocan'ın dil gelişiminin daha hızla ilerlediğini anlattı.

Elif, ertesi gün, eğitim merkezinde 14-15 yaşlarında implantlı bir çocukla karşılaştı, onunla sohbet etti. 10 yaşında implant ameliyatı olduğunu anlatan çocuk, bir ara, “kuşlar” dedi, “kuşları görüyordum ama seslerini duyamıyordum. Ameliyattan sonra kuşların sesinin ne kadar güzel olduğunu öğrendim, ne güzel ötüyorlarmış.”

Elif, vakit kaybetmeden Ahmet'i arayarak duyduklarını onunla da paylaştı. Çok heyecanlanmıştı, çok sevinmişti, Naz'ın kuşları da duyacak olması onu çok mutlu etmişti, eğitimden eve dönene kadar şarkılar mırıldandı.

Elif ve Ahmet artık tam anlamıyla ikna olmuştu hatta akrabalar bile Naz'ın işitme cihazıyla pek çok sesi duyamadığı ve ameliyat olması gerektiği konusunda onlarla aynı fikirdeydi.

Elif'in kulağında günlerce, eğitimde tanıştığı çocuğun sesi yankılandı, "kuşlar, kuşlar..." "Kızım sadece kuşları görmeyecek, onları duyacak da" diye düşünüyor bu, onda büyük bir coşku uyandırıyordu.

Günler geçmiş ve Naz'ın Bionaz olmak için hastaneye gitme vakti gelmişti.15

HASTANE

O gün geldiğinde ameliyathanenin bekleme salonunda umut dolu ama bir o kadar da endişeli bir bekleyişin ardından, KBB doktoru yanlarına geldi. Sanki tüm salon, evrendeki her şey susmuş doktorun ağzından çıkacak o bir iki cümleyi dinliyor gibiydi. Doktor:

- Her şey yolunda, iki cihazı da başarıyla yerleştirdik ve odyologumuz tarafından test edildi, diyerek, gülümsedi. Doktora, büyük bir minnet duygusuyla bakarak mutluluktan ağlıyorlardı. Gözyaşları içinde sadece:

- Çok teşekkür ederiz, diyebildiler.16

Naz ameliyattan çıkmış, odasına gelmişti. Elif ve Ahmet yatağının kenarında beklediler. Uyandığında biraz ağladı Naz, Elif de öyle. Gece, Naz uyuduğunda annesi, kızının bembeyaz kozalarına yaklaşıp, kızının elini tuttu:

- Biyonaz'ım benim süper kahramanım.

Bir gece daha hastanede kaldılar.17 Sonraki sabah evlerine dönmeden önce yeni katıldıkları Biyonik Der ailesinden Naz'ı ziyaret edenler oldu. Biyonz, birkaç gün biraz huzursuzdu ama etrafta koşup yaramazlık yapmaya, gülücükler atmaya başlaması çok da uzun sürmedi.

Elif ve Ahmet, Naz'ın implantlarının ses işlemcilerinin takılması için sürenin dolmasını beklerken bir taraftan da araştırmalar yaptılar ve onlarla benzer durumda olan pek çok aileyle tanıştılar. Diğer ailelerin ve Biyonik Der'in destekleriyle mutlu oluyorlardı. Geniş bir ailenin parçası olduklarını düşündüler ve kendilerini güvende hissettiler.

Biyonaz'ın ses işlemcileri için ilk programlamanın yapılacağı gün geldi nihayet ve aile, hastanede bulunan implant merkezine doğru yola çıktı. Herkes, heyecanlı bir o kadar da gergindi. Biyonaz ne duyacaktı? Ne yapacaktı? Neler olacaktı?

İşleme başlamadan önce Ferda Hanım dedi ki:

- Eğer tepki vermezse endişelenmeyin. Çok az sayıda çocuk gülümser, çoğunlukla ağlarlar, bazıları da hiç tepki vermez.

Ses işlemcilerini Biyonaz'ın kulaklarının arkasına yerleştirilip ses açılmaya başlanırken annesi, kızını kucağına aldı. Odyolog klavyedeki tuşlara bastığı an Biyonaz'ın ifadesi değişti.

- Sanırım bir şey duydu, diye fısıldadı Ahmet.

Ferda Hanım ellerini masaya vurarak çeşitli sesler çıkardı. Dikkatlice Biyonaz'ın verdiği tepkileri izledi:

- Cihazın açılışı için gayet güzel tepkiler bunlar, işlemcisini çıkartmak istemedi çok güzel, dedi. Ekledi:

- Biyonaz için bu yeni bir durum, bundan sonrası sabır sabır sabır... Eğitim eğitim eğitim...

Elif ve Ahmet çok duygulandılar. Ahmet,

- Artık evde şarkı söyleyebiliriz.

Elif de mutluydu. Ferda Hanım onlara gülümsedi ve dedi ki:

- Naz'ın ses işlemcilerinin programlanması için randevularınız devam edecek. Şimdilik ilk ses programını yaptık, beynin sese alışması için aşama aşama ve Naz'ın ihtiyacına göre ses programlamalarını yapacağız. Naz'ın koklear implantlarından mümkün olan en çok faydayı görebilmesi için ev ve rehabilitasyon eğitimini sakın aksatmayın.

Elif ve Ahmet bir ay boyunca Bionaz'ın eğitimlerini hiç aksatmadılar ve rehabilitasyon merkezinde yapılan ses çalışmalarına evde de devam ettiler. Onlar neşelendikçe duvardaki saz da dile gelmeye başlamıştı. Üstelik babası sazı çaldıkça Bionaz'ın da gözleri ışılıyordu.

Günler böylece geçmiş ve implantlarının ayarlarının tekrar yapılması için yine Ferda Hanım'ın yanına gitmişlerdi. İkisi de gülümsüyor, heyecan ve sevinçle Naz'ın vereceği tepkiyi bekliyorlardı.*

İmplantların ses ayarı değiştirildiğinde Naz, önce şaşırıyor ve hemen ardından gülümsemeye, ellerini çırpmaya başlıyor. Etrafına merak ve heyecanla bakıyor. Ferda Hanım, her şeyin yolunda gittiğini, Naz, sesleri algıladıkça ve eğitimleri ilerledikçe daha da güzel olacağını anlattı. Elif ve Ahmet biliyorlardı, yol uzundu ama sonunda her şey çok güzel olacaktı.¹⁸

Ertesi gün Elif ve Ahmet, aile büyükleri başta olmak üzere, merakla bekleyen herkese Naz'ın sesleri nasıl neşeyle karşıladığı haberini verdiler. Bu güzel haberle ortalık, yine Naz'ın doğduğu günkü bayram havasına büründü. Tek farkla bu kez kozadan çıkan bir süper kahramanın doğumu kutlanıyordu.

İyi ki doğdun BİYONAZ!

DİPNOTLAR 1-Hastaneden taburcu olmadan önce bebeğe mutlaka yeni doğan işitme tarama testi yaptırılmalıdır. Ül-

kemizde yeni doğan işitme taraması için bir ücret alınmamaktadır. Doğum yaptığınız yerde işitme tarama testi yaptıramadıysanız en yakın sağlık kuruluşuna başvurunuz. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/5633/isitme-engelli-cocuklar-aile-egitim-rehberi.pdf>

2- Ülkemizde İşitme Kaybına Yönelik Söylenen Yanlış İfadeler: Çocuktur bilerek yapıyor, dua edelim kulakları açılır, Allah böyle yarattı yapılacak başka bir şey yok. İşitme cihazı veya biyonik kulak günah, işitme cihazı veya biyonik kulak vücuda zarar verir; denize giremez, duş alamaz, spor yapamaz, işitme engelli kişiler hayatta bir şeyi başaramaz. Okuyamaz çalışamaz vb.

3- Eğer bebek ileri tetkikler neticesinde de işitme kaybı tanısı alırsa, o zaman kaybın türüne ve nedenine göre tedavi seçenekleri belirlenir. Bazı işitme kaybı türleri ilaçla tedavi edilebilirken, bazı işitme kaybı türlerinde işitme kaybı kalıcı olup işitme cihazı ya da koklear implant (Biyonik Kulak) kullanılması gerekebilir. Bu nedenle bebeklerin, doğumdan sonraki ilk 1 ay içinde tüm işitme tarama testlerinin yapılması, mümkünse 3 ay en geç 6 ay içinde uygun işitme cihazı kullanmaya ve işitsel rehabilitasyona başlamaları gerekmektedir.

<https://sagligim.gov.tr/bebek-sagligi/yenidogan-i-sitme-taramasi.html>

4- İşitme Cihazı: İşitme kaybı yaşayan kişilerin mevcut duyma yeteneğini iyileştirmek için, gelen seslerin seviyesini yükselterek kulağın duymasına yardımcı olan elektronik aletlerdir.

5- Biyonik Kulak (Koklear İmplant): Bir duyunun yerini alabilen yeğane tıbbi cihazdır. İleri ve çok ileri derecede işitme kaybı olan bireyler için işitme duyusunu geri parçadan oluşur: kulağın arkasına veya uzağına rahatlıkla oturan dış işlemcisi ve cildin hemen altına ameliyatla yerleştirilen bir iç parçası mevcuttur.

Beyin Sapı İmplantı: Koklear implant (biyonik kulak) uygulaması yapılamayan kişilere uygulanan işitsel implanttır.

6- ÇÖZGER: Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu'dur. Sağlık kurulunca hazırlanan çocuğun özel gereksinimlerini belirten belgedir. ÇÖZGER raporunu bu raporu verme yetkisi olan size en yakın veya tercih ettiğiniz bir hastaneden alabilirsiniz. Çocuğunuz implantlı ise raporunuzda "ÖKGV" ibaresi mutlaka bulunması gerekmektedir. Bu raporla ÖTV indirimini, ulaşım, evde bakım maaşı, THY %25 indirim, TCDD ve şehir içi ulaşımında refakatçisi ile ücretsiz seyahat gibi pek çok haktan faydalanabilirsiniz. Ayrıntılı Bilgi İçin: www.biyonik.der.org.tr

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/02/20190220-1.htm>

7- Rehberlik Araştırma Merkezi (RAM) : İl veya ilçelerdeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile özel eğitim hizmetlerinin planlanması, sunulması, koordineli bir şekilde yürütülmesi, sunulan hizmetlerin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla faaliyet yürüten Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlardır. Rehberlik ve araştırma merkezleri; rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümü ve özel eğitim hizmetleri bölümü olmak üzere iki bölümden oluşur. İkamet ettiğiniz ilçeye ait Rehberlik ve Araştırma Merkezine başvurmanız gerekmektedir.

8- Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi: Rehberlik Araştırma Merkezlerinde yer alan özel eğitim değerlendirme kurulları tarafından yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda destek eğitimine ihtiyacı olduğu belirlenen engelli bireylere destek eğitimi hizmeti veren özel öğretim kurumlarıdır.

Özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri RAM'ın düzenlemiş olduğu Destek Eğitim Raporu ve hastanelerden alınan ÇÖZGER ile birlikte ücretsiz olarak alınabilmektedir. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>

9- İşitme cihazları mutlaka, bünyesinde uzman kadrosu olan İşitme Cihazı Merkezleri'nden alınmalıdır. Alınacak işitme cihazı kaybın türüne ve oranına göre değişiklik göstereceği için Uzman odyologunuz tarafından önerilen özellikteki cihazı almanız gerekmektedir.

Devlet (SGK) Sağlık Ulusal Tebliğine (SUT) göre 5 yılda bir işitme cihazı, 7 yılda bir ise koklear implant işilemcisi, iki yılda bir pil yuvası ve bobin her yıl ise pil için katkı ödemesi yapmaktadır.

http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/merkez-teskilati/ana_hizmet_birimleri/gss_genel_mudurlugu/anasayfa_duyurular/duyuru_20200603_20

İşitme Cihazı Bakımı: İşitme cihazlarının bakımı önemlidir. Uzun süreli arıza olmadan kullanmak ve kaliteli sese erişim için yapılması gerekenler hakkında bilgi almalısınız. İşitme cihazı kullanırken kulakta sorunlar (akma, kızarıklık vb.) olduğunda hemen KBB hekimine başvurmalısınız. Kulak kalıplarınızın bakımı-temizliği hakkında bilgi edinmeli ve uygulamalısınız.

10- Rehabilitasyon Merkezi Seçerken: Bünyesinde işitsel algı ve rehabilitasyon konusunda uzmanlaşmış ya da eğitim almış kişilerin olduğu, koklear implant/ beyinsapı implantı/ işitme cihazı kullanan kişilere yönelik hizmet verebilecek kurumlar seçilmelidir.

11- Eğitim Materyallerim: Evde kullandığınız her türlü eşya eğitim materyali olarak kullanabilirsiniz Örn: Mutfak gereçleri, plastik kaplar, geri dönüşüm kutuları, şişeler, kartonlar, market broşürleri, yaşına uygun kitaplar vb.

12- Koklear implant ile başarı elde etmek ailenin ilgisine ve isteğine, çocuğun başka sağlık sorunlarının bulunup bulunmadığına, düzenli ve doğru işitsel rehabilitasyon uygulanmasına ve bunu günlük hayata geçirmeye, düzenli takiplerinin yapılmasına vb. bağlıdır. Sonuç olarak, koklear implantla işitmede ve pek çok alanda başarıyı elde eden birçok kişi bulunmaktadır.

13- Koklear İmplant Heyeti: KBB doktoru, odyolog ve psikolog gibi uzmanlardan oluşur ve çocukların değerlendirme sonuçlarını inceleyerek koklear implant için uygun aday olup olmadığına karar verir.

14- MR: Ameliyat sonrası MR çektirmeniz gerekirse mutlaka hekiminize veya implant firmasına danışınız.

15- Yanınıza Neler Almalısınız: Çocuğa ait testler (işitme test sonuçları, MR/tomografi rapor, film ve CD'leri vb) Önden veya arkadan düğmeli pijama takımı (yanınızda yedek takım bulundurmanız önerilir) Çocuğun yatakta oyalanabileceği oyuncakları, varsa sevdiği yastık, battaniye, oyuncak, kişisel bakım malzemeleri alınmalıdır. Saç traşını hastaneye yatmadan önce olması önerilir. Nasıl yaptırmanız gerektiğini doktorunuza danışınız.

16- İmplant Ameliyat Süreci: Bu süreçte çocuğunuzun tüm işitme testleri, işitsel algı ve dil gelişimi değerlendirme testleri, görüntüleme testleri (MR veya BT (Tomoğrafi)) ile ameliyat için gereken diğer değerlendirmeler tamamlanması sonrası uzmanlar ve aile işbirliği içerisinde koklear implanta uygun ise implant operasyonu kararı alınır.

Ülkemizde 4 yaşa kadar Sağlık Bakanlığı Uygulama Tebliğ'inde (SUT) yer alan kriterlere uygun çocukların koklear implant ameliyatları SGK tarafından karşılanmaktadır.

4 yaş sonrasında koklear implanta ihtiyaç var ise herhangi bir kliniğe başvurulması, hastanenin uygun görüşü sonrası hastane tarafından "Sağlık Bakanlığına bağlı İşitsel İmplantlar Bilimsel Danışma Komisyonu" onayı alınması halinde ameliyat SGK kapsamında yapılır.

17- Rutin Kontroller Dışında Hastaneye Gelmeyi Gerektiren acil Durumlar: Ameliyat sonrası geçmeyen ağrı, kızarıklık yara vb durum olursa mutlaka hemen KBB hekiminize başvurmalısınız.

İmplantı kullanırken rutin kontrol zamanı dışında; zamanla giderek anlamada azalma, seslerden rahatsız olma veya sesleri duymamaya başlama vb sorunlar ortaya çıkması halinde önce implant parçalarını (pil, kablo ve bobin vb) kontrol ederek sizi takip eden odyoloğunuza başvurmanız gerekir.

18- İşitme Cihazı /İmplant Ayarları: İşitme cihazı/implant kullanıcılarında ayarlarının (fitting) alanında uzmanlaşmış kişiler tarafından yapılması gereklidir. Ayar randevularının sıklığı bireye özel olabilir. Dikkat edilmesi gereken nokta işitme cihazı kullanan çocuklar büyüdükçe kulak kalıplarının değişmesi gerekliliğidir. İşitme cihazlara/implanta alışma ortalama yaklaşık olarak 1-3 ay sürebilir, ancak kişiye göre değişebilecektir.